

Q. D. B. V.

12
THESES IVRIS ROMANI

Q V A S

1775 12

P R A E S I D E

D. GEORGIO STEPHANO
WIESANDIO

PROFESSORE INSTITVTIONVM ORDINARIO
CVRIAE PROVINCIALIS SCABINATVS
ATQVE COLLEGII IVRE CONSVLTO-
RVM ASSESSORE

DIE XXVIII. MARTII A. S. R. CIOCCCLXXV.

H. L. Q. S.

AD DISCEPTANDVM PROPOSITVRVS EST

IACOB. EHRENFRIED WEBER

BVDISSA-LVSATVS.

VITEMBERGAE

EX OFFICINA GERDESIANA.

I.

Consilia eorum, qui iurisprudentiam Romanam ex Germania proscribendam esse arbitrantur, merito sunt repudianda.

1) **I**us Romanorum magna ex parte tradit ipsius rationis praecepta, vti exemplo plerorumque contractuum satis constat. Haec vero vbiuis gentium et locorum profunt. 2) Permultae leges Germanicae cum Romanis nunc tam arcto vinculo sunt coniunctae, vt satius sit hanc inueteratam quasi amicitiam in posterum potius conseruare, quam eandem dissoluere. 3) Multa quoque iura, quibus iam floret nostra patria, in fundamentis iurisprudentiae Romanae sunt inaedificata, quibus destructis, ipsa Germanorum iurisprudentia labefactetur, neesse est. 4) Fac, singulis prouinciis atque vrbibus iam noua dari iura, periculum est, ne legum mole opprimatur Germania. Multa quoque ex ista legum diuersarum multitudine nascerentur incommoda. 5) Multa mala ex commixtione iuris domestici et peregrini orta esse, lubenter fateor. Sed his medicinam affert salutaris principum sapientia. 6) Si vsum forensem iuri Romano in foris nostris denegaremus, grauissimorum negotiorum decisio saepe numero incerto permitteretur iudicum arbitrio, vnde sine vlla controuersia infinita damna acciderent ciuibus Germaniae.

II.

Priuilegia collegiis, corporibus et societatibus litterariis concessa, singularibus quoque successoribus profunt.

1) Collegia, corpora et societates litterariae ideo et constituuntur, et principum auctoritate confirmantur, vt salus publica felicius procuretur. Priuilegia vero iisdem concessa non tam ad singulos, quam potius ad omnes communiter pertinent, qui quidem vnam personam repraesentare ipsaque immortalitate frui videntur. *L. 1. §. 1. D. quod cuiuscunque vniuersitat. nomin.* 2) Beneficia igitur iisdem tributa, fini perpetuo ab omnibus recte assequendo inferuiunt. Vti vero eiusmodi societates perpetuo viuunt, ita et omnibus successoribus, qui iisdem adscripti sunt, vere profunt. 3) *Vlpianus in l. 4. §. 3. D. de censib.* haec tradit: *quamquam in quibusdam beneficia personis immunitatis data cum persona extinguantur, tamen cum generaliter locis, aut cum ciuitatibus, immunitas sic data videtur, vt ad posteros transmittatur.* Adde *Modestinum in l. 4. D. de de*

iure immunitat. 4) Si quis eiusmodi iura in heredes tantum transmittere velit, is eorum causam a qua originem profus negligit. Heredes saepe iis destituuntur virtutibus, quas societatum rationes exigunt, ideoque nullo modo in locum antecessorum sunt admittendi. Adeas quaeso *David. Mevium Part. 4. dec. 151. et Aug. a Leyser in specim. 519. meditat. 4. seqq.*

III.

Quae ius Romanum de seruis tradit, ea ad homines proprios in Germania haud sunt applicanda.

1) Serui pro mortuis habentur ipsaque seruitus morti equiparatur, *l. 59. D. de condit. et demonstrat. et l. 209. D. de. R. I.* propterea quod persona civili essent destituti. *Prooem. I. de stipulat. seruar.* Sed haec de hominibus propriis non sunt dicenda 2) Licet enim homines proprii corpore dominis sint obnoxii, et saepe durissima seruitute premantur, facultas tamen obligationes ciuiles ineundi iisdem haud est deneganda. Nam emere et vendere, permutare, contrahere matrimonium, aliaque negotia iisdem suscipere permissum est. *Ordinat. subditor Lusat. Superior. de anno 1652. Tit. 4. Io. Gortel. Heineccius in element. iur. German. Libr. 1. Tit. 1. §. 44. 3)* Nec ex disciplina domestica, cui homo proprius subest, inferendum est, cum cum seruo Romano esse comparandum. Multum profecto distat potestas dominica antiquitus recepta ab ea, quam olim domini iure Romano in seruos exercere erant soliti. 4) Ignorat Germania varia libertorum genera, ius patronatus, atque alia. Status igitur hominum priorum vnice ex legibus Germanicis et moribus antiquis est diiudicandus. Lectu digna de hoc argumento protulit peritissimus harum rerum arbiter *Henr. Christian. de Senckenberg in dissert. de seruar. condit.* Gieslæ anno 1742. edita.

IV.

Libertas in *l. 4. D. de stat. homin.* minus accurate describitur.

1) Ita enim libertas a seruitute haud satis discernitur, quin res contrariae inter se commiscuntur, cum et adstrictissima seruitute libertas naturalis haud profus tollatur. 2) Si hanc definitionem sequimur, nemo erit profus liber. Ius enim prohibet, quominus quis delicta faciat. Omnes quoque ciues imperio magistratus subsunt. Itaque ne reges quidem potentissimi profus liberi essent existimandi. 3) Vituperandus est *Tribonianus*, quod in institutiones hanc notionem receperit, eoque grauiorem meretur censuram, cum ipse in *titulo de ingenuis* discrimen inter eum, qui in seruitute est, atque inter verum seruum, recte agnouerit 4) Non omnis restrictio libertatis naturalis seruum facit, sed id de ea duntaxat erit affirmandum, quae hominem liberum arbitrio domini subiicit.

V.

Si pater nobilitati gentilitiae renunciat, id filio, qui adhuc in utero est, haud nocet.

1) Non obstat nobis sententia *Papiniani* in l. 9. D. ad leg. Falcid. partum nondum editum hominem non esse dicendum. Haec enim lex pertinet ad rationem computandi Falcidiam, intuitu fructuum post tempus mortis perceptorum. 2) Neque curamus morosum iudicium *Ulpiani* in l. 1. §. 1. D. de ventr. inspic. ubi dicitur, partum, antequam edatur, mulieris, vel viscerum esse portionem. Turpiter enim in hac re errasse veteres, sciunt omnes. 3) Nobilitas gentilitiae sanguine propagatur ad posteros, atque videtur esse bonum aliquod ipsa natura comparatum, quod proles vna cum luce adspicit. Eam vero cum praestantissimis iuribus esse coniunctam, nemo negat. Sed nasciturorum is fauor est, ut, quoties de eorum commodis agitur, habeantur pro natis. L. 7. D. de stat. homin. 4) Pater quidem iuri proprio renunciare, nullo vero modo nascituris commoda, in quorum possessione quasi iam constituti esse videntur, eripere poterit. 5) Est hoc voluntati eius, qui nobilitatis honorem impertiit, eamque non tamquam beneficium mere personale concessit, contrarium. Confer de hac quaestione *Hugon. Grotium de iur. bell. et pac. Libr. 2. cap. 4. §. 10.* et *Sumuel. Pufendorf. in iur. natur. et gent. Libr. 7. c. 7. §. 10.* 6) Omnis renunciatio stricte est interpretanda, ita ut alii inde nihil capiant detrimenti. *Caspar. Henr. Horn. in consultat. Class. 16. n. 34.* 7) Praestantissimum huius rei exemplum suppeditat *Paulus in l. 17. §. 1. D. pro socio*, ubi statuit, socium, qui societatem absenti renunciauit, omne commodum, quod post renunciationem adquisiuit, quoad is scierit, cum absente socio communicare debere, e contrario vero damnum, quod post renunciationem contigit, renunciantis esse proprium.

VI.

Vxores et pupilli sunt homines sui iuris.

1) Si tantum alieni iuris existimantur, qui potestati patriae, vel dominicae subiant. L. 1. seqq. D. de his, qui sui, vel alien. iur. sunt. 2) Materfamilias vna cum marito nouam condit familiam eiusque princeps dicitur. Ita enim *Ulpianus in fragmentis*, quae doctrina *Anton. Schultingii* illustrauit *Tit. 4. sui iuris sunt familiarum suarum principes, id est, paterfamiliae, item materfamiliae.* 3) Non quidem negamus, olim vxores, quae rite in manum conuenerant, instar filiarum, potestati maritorum fuisse subiectas. Hinc laudatus *Ulpianus Tit. 11. §. 13* conuentionem in manum ad minimam capitis deminutionem refert, atque vxorem, quae in manu est, tamquam heredem suam instituendam, vel exheredandam esse, *Tit. 22. §. 14.* admonet, id quod et *auctor. collat. leg. Mosaicar. et Romanar.*

Tit.

Tit. 16. obseruat. Nec de hac re quis dubitauerit, qui locum *Gellii Libr. 18. c. 6.* attentius confiderauerit. Sed nos vxoris conditionem hic non ex moribus antiquis, sed ex iure nouo diiudicamus, quo maritalis potestas satis est coercita. *Nouell. 117. c. 4. 4)* Non nocet pupillis, quod vi et potestati tutorum obnoxii esse dicantur. *L. 1. D. de tutel.* Haec enim verba non sunt captanda, nec in iis mysteria quaerenda. Vide §. 3. *I. de interdct. L. 1. D. de noxal. act.* vbi quoque coniunctim sunt vsurpata. Tutoris enim praecipuum officium est pupillum ab omni iniuria defendere. *L. 30. D. de administrat. et pericul. tutor.* 5) Debet quidem tutor in primis curare, vt pupillus honeste et vtiliter educetur, neque pupillum suam conditionem, tutore inconsulto, reddere poterit deteriorem. Sed quis ideo tutori potestatem patriam, vel dominicam concessam esse credat? 6) Tutela numquam habetur pro modo adquirendi potestatem patriam vel dominicam. Ipse vero pupillus, constante adhuc tutela, est homo ingenuus, qui in potestate patris morte, vel emancipatione esse desinit. *L. 239. D. de V. S. 7) Vlpianus in l. 195. §. 2. D. de V. S.* pupillum; cum dominium in domo habeat, patrem familias appellat.

VII.

Exheredatio in testamento sollemni est facienda.

1) Vbi leges exheredationis mentionem faciunt, ibi simul testamenti rite conditi fit mentio. *L. 1. segg. C. de liber. praeter. vel. exheredar.* 2) Ex *l. 14. C. de testam. s. 1.* clare apparet, exheredationem olim fuisse certum argumentum testamenti sollemniter facti. 3) Exheredatio in codicillis fieri non potuit. §. 2. *l. de codicill. et l. 2. C. de codicill.* 4) Cum ea a tota hereditate excludantur ii, quibus debetur portio legitima, facile intelligitur, hanc rem valde odiosam omni modo esse restringendam. 5) Huc pertinet sententia *Pauli in l. 19. D. de liber. et posthum.* his verbis concepta: *cum quidam filiam ex asse heredem scripsisset, filioque, quem in potestate habebat, decem legasset, adiecit, et in cetera parte exheres mibi erit, et quereretur, an recte exheredatus videretur, Scaeuola r. spondit, non videretur, et in disputando adiciebat, ideo non valere, quoniam aliamque causam esse institutionis, quae benigne acciperetur, exheredationes autem non essent adiuuandae* 6) Quod parentibus, si liberos scribunt heredes, sollemnitates ordinariae fuerint remissae, id non in liberorum odium est introductum, cum potius iis, quos leges ab intestato vocant, ius ciuile maximopere faueat. *L. 21. C. de testam. Nouell. 107. cap. I Conf. Luder. Mencken. System. iur. ciuil. secundum Pandectas Libr. 29. Tit. 1. §. 8. Henr. de Berger, in oeconom. iur. Libr. 2. Tit. 4 §. 6. not. 6.*

VIII.

Res fungibilis est, cuius vice fungitur alia res eiusdem generis.

1) Vulgo res fungibilis dicitur, quae pondere, numero et mensura constat. Sed haec notio nimis late patet, atque res quoque haud fungibiles complectitur, cum omnia, quae possidemus, pondus, numerum et mensuram recipiant. Ita vero rerum diuersarum naturale discrimen tollitur. 2) Errant, qui vulgarem opinionem auctoritate *Pauli in l. 2. §. 1. D. de reb. credit.* tueri cupiunt. Ista enim lex non est quasi in portiones distrahenda, sed in toto ambitu considerata eamque continet mentem, quod res fungibiles sint eae, quae functionem magis in genere, quam in specie, recipiant. 3) Sententiam eorum, qui rem fungibilem dicunt esse eam, quae vtendo consumitur, non quidem vituperamus, bene memores §. 2. *I. de usufruct.* vbi negatur, verum usufructum constitui in iis, quae vsu consumuntur. Mirandum potius, quod institutionum architecti de pecunia numerata incertam proposuerint sententiam. Licet enim pecunia, si eius materiam spectas, vtendo haud consumatur, in sensu tamen iuris ciuilibus pecunia expensa, quae ex nostro dominio in alterius patrimonium transit, consumta esse dicitur. *L. 13. D. de reb. credit.* Sed haec omnia nostrae opinioni non aduersantur, cum id proprium sit earum rerum, quae functionem in genere admittunt, vt vtendo consumantur. 4) Nec obstat *l. 3. §. 6. et l. 4. D. commodat. vel contra*, vbi etiam pecunia commodata esse dicitur, cum hoc ad ostentationem et pompam, vel dicis gratia fiat.

IX.

Pendente iudicio petitorio, permissum est adhuc vti remedio possessorio.

1) Iure quidem Romano saepe cauetur, vt, si de proprietate et possessione simul lis moueatur, possessionis controuersia prius, quam proprietatis sit executenda. *L. 13. C. de rei vindicat. L. 3. C. fin. regund. L. 37. D. de iudic.* Sed inde non est inferendum, ac si is, qui iam de proprietate litigat, beneficio tuendi adhuc rei litigiosae possessionem priuaretur. 2) Dum maius petimus, minus non amittimus. Aequitatis causa quoque receptum est, vt interdum quis iura diuersi generis petere, atque firmiora cum minus infirmis simul persequi queat, vt exemplo vindicationis rerum et actionis Publicianae satis constat. Licet vero quis ius firmiter haud probauerit, ideo tamen iure infirmo haud cadit. 3) Nec ideo, quod quis ius suum petitorio iudicio quaerat, possessioni renunciasse praesumendus est. Hinc *Ulpianus in l. 12. D. de acquirend. vel amittend. poss.*

sess. haec tradit: *nihil commune habet proprietas cum possessione, et ideo non denegatur ei interdictum, uti possidetis, qui coepit rem vindicare. Non enim videtur possessioni renunciaſſe, qui rem vindicauit.* 4) Possessio non solo animo, sed corpore acquiritur. Licet igitur dominium hereditatis saepe in heredes ipso iure transeat, non tamen ideo transfertur in eosdem rerum hereditariarum possessio. *L. 3. §. 6. D. de acquirend. vel amittend. possess.* Adde *Gebbard. Christian. Bastineller. obseruat. ad process. possessor. summar. §. 13.* 4) Dominium rei pure legatae ipso quidem iure in legatarium deuoluitur. *L. 80. D. de legat. 2.* Sed, quis nescit, heredi aduersus legatarium, qui rem propria auctoritate occupauit, dari interdictum, quod legatorum? 5) Vti a proprietate ad possessionem argumentum ducendum non est, ita e contrario proprietas cum ipsa quoque possessione ipsa natura non cohaeret.

X.

Furtum in primis consistit in contrectatione fraudulenta rei alienae, animo lucri faciendi facta, et saepe committitur in rebus, quae in iure immobiles dicuntur.

1) Furti notio *ex l. 1. §. 1. D. de furt.* satis clara est. Hoc tamen non est omitterendum, contrectatione amotionem rei alicuius de quodam loco significari. Optime id docet *Paulus in l. 3. §. 18. D. de acquirend. vel amittend. possess.* his quidem verbis: *Si rem apud te depositam, furri faciendi causa, contrectaueris, desino possidere, sed si eam loco non moueris, et inscisciandi animum habeas, plerique veterum, et Sabinus et Cassius recte responderunt, possessorem manere, quia furtum sine contrectatione fieri non potest, nec animo furtum admittatur.* Adde *l. 46. §. 7. b. T.* 2) In rebus immobilibus furtum non committi, *ex l. 25. de furt.* satis luculenter perspicitur. 3) Sed id duntaxat accipiendum est de rebus ipsa natura immobilibus, non vero de iis, quae, licet, salua substantia, de loco in locum transportari possint, in sensu tamen iuris ciuilibus habentur pro immobilibus. 4) Ita ianua est pars ipsius aedificii, et tamquam eiusdem accessio ex natura rei principalis aestimatur. *L. 17. §. 7. D. de act. emt. vend.* Eam vero furto auferri posse, ostendit *l. 25. D. de furt.* 5) Fructus a solo nondum separatos fundi accessiones esse, neminem fugit. At vel in his furtum locum habere, *l. 62. §. 8. D. de furt. probat.*

XI.

Furtum casus non est.

1) Emtione perfecta, periculum siue damnum fatale pertinet ad emtorem. *L. 8. D. de pericul. et commod. rei vend.* At *Paulus in l. 14. eiusd. Titul. matriciam*

riam emtam, quae furto ablata est, tunc ait periculo esse eintoris, si iam eidem fuerit tradita. Materiae nondum traditae periculum spectat ad venditorem. Ratio huius legis repetenda est a culpa, quae a venditore, quia rem debita diligentia haud custodiuit, est commissa. 2) In societate socius damnnum casu fortuito datum haud refarcit, sed id omnibus sociis est commune. Sed, si res alicui sociorum credita fuerit surrepta, is damnnum furto factum praestare debet. *L. 52. §. 3. D. pro soc.* 3) Dominus horrei locati, si id effractum et expilatum fuerit, conductori nihil praestat. *L. 55. D. locat. conduct.* 4) Commodatarius culpam quidem leuissimam, sed non casum fatalem praestat. Sed in *l. 5. et 18. D. commodat. vel contra* illud damnnum, quod furum malitia in re commodata accidit, non excipitur, licet ea, quae a latronibus vi fuere erepta, a commodatario non sint restituenda. Latro enim a fure vehementer differt. Ille palam grassatur armis instructus, aliisque lucri caussa et bona, et vitam eripit. Hic clandestinis artibus vitur, neque cruenta detrahit spolia. *L. 28. §. 10. et l. 15. D. de poen.* 5) Nostram sententiam tamen hodie ad furta vi commissa accommodari nolumus. *Consistur. criminal. Carol. art. 159.* Vbi enim vis maior est adhibita, cui quis resistere haud potuit, ibi damnnum fatali casu datum esse videtur.

XII.

Vt fur ab vltimo liberetur supplicio, ex eius patrimonio prius domino, qui furtum passus est, quam iudici ob expensas criminales, erit satisfaciendum.

1) Cui res furto ablatae sunt, ei conceditur earundem vindicatio ideoque is iudici, qui expensas criminales ex bonis furis petit, est praefendus. *L. 31. §. 1. D. de reb. cred. Sanctio Carolin. art. 207. 2)* Licet res surrepta fuerit consumpta, eius tamen aestimatio praestanda est. *L. 8. §. 1. D. de condict. furtiv.* 3) Carolus V. in *sanctione criminal. art. 213.* expressis verbis cauit, vt domini res furtiuas repetentes a restituendis expensis, si a nonnullis discesseris, sint immunes. 4) Cum furi saepe profit damni dati reparatio eoque modo poenam capitalem declinet, ipsa profecto aequitas nostram opinionem commendat. 5) Fauendum quidem maxime est iudici, qui, vt veritatem commissi criminis inuestigaret, nec labori, nec sumptibus pepercit. Fauendum tamen magis est ei remedio, quo vita hominis redimitur.

Wittenberg, Diss., 1774-76

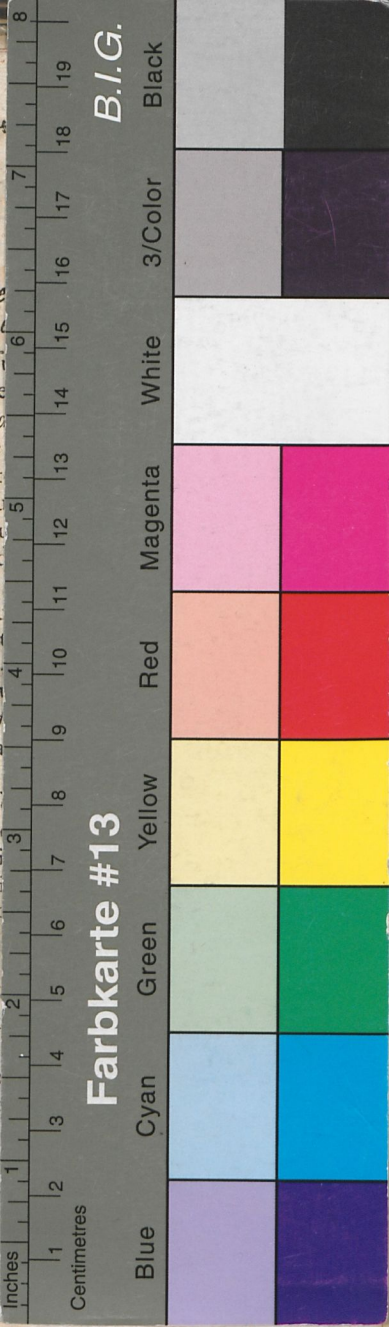

f

Sb.

Q. D. B. V.

THESES IVRIS ROMANI

Q V A S

P R A E S I D E

D. GEORGIO STEPHANO
WIESANDIO

PROFESSORE INSTITVTIONVM ORDINARIO
CVRIAE PROVINCIALIS SCABINATVS
ATQVE COLLEGII IVRE CONSVLTO.
RVM ASSESSORE

DIE XXVIII. MARTII A. S. R. CIOCCCLXXV.

H. L. Q. S.

AD DISCEPTANDVM PROPOSITVRVS EST

IACOB. EHRENFRIED WEBER

BVDISSA - LVSATVS.

VITEMBERGAE

EX OFFICINA GERDESIANA.

